

ಮಂಗಳೂರು ಪರಿಸರದ ಪ್ರಾಚೀನ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಟಣಾ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು

ಪ್ರೊ.ಸಿದ್ದಲಿಂಗೇಶ.ಉ.ಸಜ್ಜನಶೆಟ್ಟರ.¹

ಪಿಠಿಕೆ: ಮುದ್ರಣ ಕಾಶಿಯೆಂದೆ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಹೊಂದಿದ ಗದಗ ಬೆಟಗೇರಿ ಅವಳಿ ನಗರದ ಭಾಗವಾದ ಲಕ್ಕುಂಡಿಯ ಅತ್ತಿಮಬ್ಬೆ ಅವತ್ತಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ಪೊನ್ನನ 'ಶಾಂತಿಪುರಾಣ'ದ ಒಂದು ಸಾವಿರ ಪ್ರತಿಗಳನ್ನು ಅಚ್ಚು ಹಾಕಿ ಹಂಚಿದ್ದು ಇತಿಹಾಸ ಹೀಗಾಗಿ ಅತ್ತಿಮಬ್ಬೆಯನ್ನು ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನ ಮೊದಲ ಪ್ರಕಾಶಕಿ ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು.ಯುರೋಪದಲ್ಲಿ ಮುದ್ರಣ ಕಲೆಯ ಮೊದಲ ಶೋಧವಾದುದು. ಕ್ರಿ.ಶ.1456 ರಲ್ಲಿ ಅಂದಿಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ನೂರು ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಅಂದೆ ಕ್ರಿ.ಶ.1556 ರ ಸುಮಾರಿಗೆ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಮುದ್ರಾಯಂತ್ರವು ಬಂದಿತು. ಗೋವೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಪೋರ್ತುಗೀಜ ಪಾದ್ರಿಗಳು ಸಂತ ಝೇವಿಯರ್ ವಿರಚಿತ 'ಡೌಟ್ರಿನಾ ಕ್ರಿಸ್ತಾ' ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಕ್ರಿ.ಶ.1557 ರಲ್ಲಿ ಹೊರತಂದರು. ಇದುವೆ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಆದ್ಯ ಮುದ್ರಿತ ಕೃತಿ.ಭಾರತದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಧರ್ಮದ ಪ್ರಸಾರಾಗಬೇಕಾದರೆದೇಶ, ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಬರೆದು ಮುದ್ರಿಸುವುದು ಹೆಚ್ಚು ಸೂಕ್ತ ಎನ್ನುವ ವಿಚಾರದಿಂದ ಗೋವೆಯ ಈ 'ಜೆಸುಯಿಟ್' ಪಾದ್ರಿಗಳು ಸ್ಥಳೀಯ ಭಾಷೆಯಾದ ಕೊಂಕಣಿಯನ್ನು ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಂಡರು. ಕೊಂಕಣಿಗೆ ಸ್ವಂತ ಲಿಪಿ ಇಲ್ಲದೇ ಕನ್ನಡವನ್ನೇ ಬಳಸಲಾಗುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದ ಕನ್ನಡ ಲಿಪಿಯ ಮೊಳೆಗಳ ತಯಾರಿಕೆಗೆ 'ಗೋನಾಲಿಸ್' ಎಂಬುವವನು ಉದ್ಯುಕ್ತನಾದನು. ಕನ್ನಡ ಲಿಪಿಯಲ್ಲಿ ಸಣ್ಣ ದೊಡ್ಡ ಸಂಜ್ಞೆಗಳೂ ಅನೇಕ ಸಂಜ್ಞೆಗಳ ಅಂಕು ಡೊಂಕುಗಳು ತೊಂದರೆ ಕೊಟ್ಟುವಾದ್ದರಿಂದ ಆ ಕೆಲಸವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಬಿಟ್ಟನು. ಒಂದು ವೇಳೆ ಆತ ದೃತಿಗಡದೆ ಕನ್ನಡ ಲಿಪಿಗಳ ಪ್ರಕಟನಾ ಕೆಲಸವನ್ನು ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಂಡಿದ್ದೆ ಆಗಿದ್ದರೆ ಭಾರತೀಯ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಮುದ್ರಣವೇ ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿರುತ್ತಿತ್ತು.

ಮಿಶನರಿಗಳ ಉದ್ದೇಶ :

ಭಾರತಕ್ಕೆ ಮಿಶನರಿಗಳು ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಆಗಮಿಸಿದರೂ, ಅವರುಗಳು ಪ್ರಾಂತವಾರು ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಮಾಡುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿನ ಭಾಷೆ ಹಾಗೂ ಜನಗಳಿಗೆ

¹. ಕನ್ನಡ ಸಹಾಯಕ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು, ಸರಕಾರಿ ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೆ ಮಹಿಳಾ ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯ,ಗದಗ

ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಹಲವಾರು ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದು ಸ್ಲಾಫ್‌ನೀಯವೆ ಸರಿ. ಹಾಗೆಯೇ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಆಡಳಿತ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಮಿಶನರಿಗಳು ತಮ್ಮ ಉದ್ದೇಶಗಳನ್ನು ಸಾಧಿಸಲು ಮೂರು ರೀತಿಯ ಕಾರ್ಯೋಜನೆಯನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದರು.

- ಮುದ್ರಣಾಲಯಗಳ ಸ್ಥಾಪನೆ
- ಶಾಲೆ, ಕಾಲೇಜು, ದವಾಖಾನೆಗಳ ಸ್ಥಾಪನೆ
- ಕನ್ನಡ ಕಲಿತು ಆ ಮೂಲಕ ಕ್ರೈಸ್ತ ಮತ ಪ್ರಚಾರ ಮಾಡುವುದು

ಈ ಮೇಲಿನ ಉದ್ದೇಶಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡ ಮಿಶನರಿಗಳು 1850ರ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಅವುಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ 400 ರ ಗಡಿ ದಾಟಿದ್ದವು. ಇದರಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು-120 ಮಿಶನರಿಗಳು ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದವು. ಇಂತಹ ಮಿಶನರಿಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಜನಮಾನಸದಲ್ಲಿ 'ಮಂಗಳೂರು ಬಾಸಿಲ್ ಮಿಶನ್'ನ ಹೆಸರು ಅಜರಾಮರವಾದುದು. ಈ ಬಾಸಿಲ್ ಮಿಶನ್ ಸಂಸ್ಥೆಯು ಕ್ರೈಸ್ತ ಮತ ಪ್ರಚಾರವನ್ನು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಮಾಡಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು. ಯಾಕೆಂದರೆ ಅಲ್ಲಿಯ ಜನಗಳಿಗೆ ಮಿಶನರಿಗಳು ತಮ್ಮ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಮತ ಪ್ರಚಾರವನ್ನು ಮಾಡಲು ಹೊರಟಾಗ ಅದು ಜನರ ಮನದೊಳಗೆ ಹೊಗದೆ ಇದ್ದುದನ್ನು ಅರಿತ ಇವರುಗಳು ಅಲ್ಲಿನ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಜನರ ಭಾಷೆಯನ್ನೇ ಮತ ಪ್ರಚಾರಕ್ಕಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಮಿಶನರಿಗಳು ತಮ್ಮ ಮನೆ ಭಾಷೆಯಂತೆ ಕನ್ನಡವನ್ನು ಸಹಿತ ಕಲಿತರು. ಇದರಿಂದ ಅವರಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ನಾಡು,ನುಡಿ,ಜನರ ಮನಸ್ಸುಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯೈಸಿಕೊಂಡರು. ಶಾಲೆ,ಕಾಲೇಜು,ಆಸ್ಪತ್ರೆಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರು. ಹಾಗೂ ಇಲ್ಲಿರುವ ಲಿಖಿತ ಮತ್ತು ಮೌಖಿಕ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಬಗೆಗೆ ಒಲವು ಮೂಡಿ ಕನ್ನಡ ಮುದ್ರಣ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿ ತಮ್ಮ ಮುದ್ರಣಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ರೈಸ್ತಮತ ಧರ್ಮದ ಕೃತಿಗಳ ಜೋತೆಗೆ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಸಹಿತ ಮುದ್ರಿಸತೊಡಗಿದರು. ಕನ್ನಡ ಪ್ರಾಚೀನ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಸಂಶೋಧಿಸಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಬಹಳ ಸುಂದರವಾಗಿ ಮುದ್ರಿಸಿ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಕೊಟ್ಟಂತ ಕೀರ್ತಿಯ ಕೊಡುಗೆ ಮಂಗಳೂರು ಪರಿಸರದ ಬಾಸಿಲ್ ಮಿಶನ್ ಹಾಗೂ ಕೊಡಿಯಾಲ ಬೈಲ್ ಪ್ರೆಸ್ ಇವರಿಗೆ ಸಲ್ಲುತ್ತದೆ.

ಮಂಗಳೂರು ಬಾಸಿಲ್ ಮಿಶನ್ ಸಂಸ್ಥೆ :

ಬಾಸಿಲ್ ಮಿಶನ್‌ನ್ನು ಕ್ರಿ.ಶ.1836 ರಲ್ಲಿ 'ಸ್ಯಾಮುಯೆಲ್ ಹೆಬಿಕೆ' ರವರು ಮಂಗಳೂರಲ್ಲಿ ಪ್ರಥಮತಃ ಅವರು ಹಾಕಿಕೊಂಡ ಕಾರ್ಯೋಜನೆಯಂತೆ ಒಂದು ಶಾಲೆಯನ್ನು ತೆರೆದರು. ಕೆವಲ ನಾಲ್ಕು ಹುಡುಗರೊಂದಿಗೆ ಶಾಲೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ವಿಶೇಷ ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನು ವಹಿಸಿ ಅಧ್ಯಾಪನವನ್ನು ಮುಂದುವರೆಸಿದರು. ಕ್ರಿ.ಶ.1840 ರಲ್ಲಿ ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಶಾಲೆಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರು.ಮಂಗಳೂರಿನ ಬಾಸಿಲ್

ಮಿಶನ್ನಿನ ಮಿಶನರಿಯಾದ ಜಾನ ವೈಗಲ್ ಬಹಳ ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದ. ಒಂದು ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಮುದ್ರಿಸಿಕೊಂಡು ಬರಲೆಂದು ಮುಂಬಯಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದನು. 1841 ಪೆಬ್ರುವರಿಯಲ್ಲಿ ಮರಳಿ ಬರುವಾಗ ಆ ಮುದ್ರಣದ ಯಂತ್ರವನ್ನೇ ತನ್ನ ಜೊತೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಂದುದನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಅವನಿಗೆ ಪುಸ್ತಕ ಪ್ರಕಟನೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಆಸಕ್ತಿಯು ನಮಗೆ ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ. 'ಜರ್ಮನ್ ಇನ್ವಾಂಜಿಕಲ್ ಮಿಷನ್ ಪ್ರೆಸ್' ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಮುಂದುವರೆಸಿದ ವೈಗಲ್ ಅವರು ಮೊದಲಿಗೆ ಮುದ್ರಿಸಿದ ಪುಸ್ತಕವೆಂದರೆ 'ತುಳು ಕೀರ್ತನೆಗಳು' ಮೊದಲಿಗೆ ಇಲ್ಲಿಯ ಮುದ್ರಣವೆಲ್ಲಾ ಕಲ್ಲಚ್ಚಿನಿಂದ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದವು. ಗ್ಯಾರೆಟ್, ಮೊಗ್ಲಿಂಗ್, ಸ್ಯಾಂಡರ್ಸನ್ ಮಿಷನರಿಗಳಾಗಿ ಕರ್ನಾಟಕಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸಿದ ನಂತರ ವೈಗಲ್ ಬಂದನಾದರೂ ಮಂಗಳೂರು ಮಿಶನ್ನಿನ ಪ್ರಕಟಣಾ ಕಾರ್ಯ ಸಾಧನೆಯಲ್ಲಿ ವೈಗಲ್‌ನ ಪರಿಶ್ರಮ ಅತಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿರುವುದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಬಹು ಬೇಗ ಪೌರಾತ್ಯ ಶಾಸ್ತ್ರ, ವಾಚ್ಯಯಗಳನ್ನು ಆಳವಾಗಿ ಅಭ್ಯಸಿಸಿ- ಉಟುಂಡಿಟ್ಟ ರಿಡಿರಂಚಿ (ಯಾತ್ರಿಕ ಸಂಚಾರ) 'ದೇವವಾಕ್ಯ ಭೋದನೆ', 'ದೃಡೀಕರಣದ ಪ್ರಶ್ನೋತ್ತರ'ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದುದಲ್ಲದೆ ಗ್ಯಾರೆಟನ ಭಗವದ್ಗೀತೆಯ ಸಂಪಾದನ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ (1846-48)ರ ವರಗೆ ನೆರವಾದನು.

ನಂತರ ದಿನಮಾನಗಳಲ್ಲಿ ಬಾಸಿಲ್ ಮಿಸನ್‌ನ ಹೆಸರನ್ನು ಸ್ಥಿರಸ್ತಾಯಿಗೊಳಿಸಿದವರು 1836ರಲ್ಲಿಯೇ ಕರ್ನಾಟಕಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸಿದರೂ ಮಂಗಳೂರಿನ ಬಾಸಿಲ್ ಮಿಷನ್‌ಗೆ 1839ರಲ್ಲಿ ಆಗಮಿಸಿ 1851 ರ ವರೆಗೆ ಮುದ್ರಣ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡರು. ಇವನ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ಅತೀ ಹೆಚ್ಚು ಕನ್ನಡ ಪುಸ್ತಕಗಳು ಈ ಬಾಸಿಲ್ ಮಿಷನ್ ಸಂಸ್ಥೆಯಿಂದ ಪ್ರಕಟಣೆಗೊಂಡವು. ಕ್ರಿಶ್ಚನ್ ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಮತಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಮೊದಮೊದಲು ಮುದ್ರಣಗೊಳಿಸಿದ ಮೊಗ್ಲಿಂಗ್ ಮುಂದೆ ಕುಮಾರವ್ಯಾಸ ಭಾರತ, ಬಸವ ಪುರಾಣ, 1847ರಲ್ಲಿ 3000 ಗಾದೆಗಳನ್ನು, ರಾವಣ ದಿಗ್ವಿಜಯ (ಯಕ್ಷಗಾನ) ತೊರುವೆ ರಾಮಾಯಣ, ಹರಿಭಕ್ತಿಸಾರ, 1848 ರಲ್ಲಿ ಜೈಮಿನಿ ಭಾರತ, ಚೆನ್ನಬಸವ ಪುರಾಣಗಳಂತಹ ದೊಡ್ಡಗಾತ್ರದ ಬಹು ಪುಟ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಪುಸ್ತಕಗಳು ಕಲ್ಲಚ್ಚಿನಲ್ಲಿಯೇ ಹೊರಬಂದವು. ಕ್ರಿ.ಶ.1850ರಲ್ಲಿ 'ದಾಸರ ಪದಗಳು' ಎಂಬ ನೂರು ಹಾಡುಗಳ ಸಂಕಲನವು ಹೊರಬಂದಿತು. ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ದಾಸರ ಹಾಡುಗಳ ಸಂಕಲನವು ಪ್ರಥಮತಃ ಅಚ್ಚಾದುದು ವಿದೇಶಿ ಮಿಷನರಿಗಳಿಂದಲೇ. ದಾಸರ ಪದಗಳು ಪುಸ್ತಕದಿಂದ ಮೊಗ್ಲಿಂಗನು ಪುರಂದರದಾಸ ಹಾಗೂ ಕನಕದಾಸ ಇವರುಗಳ 24 ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಜರ್ಮನ್ ಭಾಷೆಗೆ ಪದ್ಯರೂಪದಲ್ಲಿಯೇ ಅನುವಾದಿಸಿ, ಪೀಠಿಕೆಯೊಡನೆ ಜರ್ಮನಿಯ ಪ್ರಾಚ್ಯವಿದ್ಯಾ ವಿಷಯಕವಾದ (ಚಿಆಒಉ)ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಕ್ರಿ.ಶ.1864ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಹರ್ಮನ್ ಮೊಗ್ಲಿಂಗ್‌ನ ಮತ್ತೊಂದು ಅಜರಾಮರವಾದ ಕೆಲಸವೆಂದರೆ ಬಾಸಿಲ್ ಮಿಷನ್ ಸಂಸ್ಥೆಯಿಂದಲೆ-1843-44ರ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ

‘ಮಂಗಳೂರ ಸಮಾಚಾರ’ ನಾಲ್ಕು ಪುಟದ ಪತ್ರಿಕೆಯನ್ನು ಕಲ್ಲಚ್ಚಿನಲ್ಲಿಯೇ ಸುಂದರವಾಗಿ ಮುದ್ರಿಸತೊಡಗಿದರು.

ಕೇವಲ ಒಂದು ದುಡ್ಡು ಬೆಲೆಯ ಈ ಪತ್ರಿಕೆಯ ಸ್ವಾಮಿತ್ವವು ಬಾಸಿಲ್ ಮಿಶನ್‌ಸಂಸ್ಥೆಯದಾಗಿದ್ದರೂ ಎಲಲಿಯೂ ಅದರ ಹೆಸರು ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ. ಪ್ರತಿ ಸಂಚಿಕೆಯ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ‘ಹರ್ಮನ್ ಮೊಗ್ಲಿಂಗ್’ ಸಂಪಾದಕನಾಗಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಮಂಗಳೂರ ಸಮಾಚಾರ ಪತ್ರಿಕೆಯನ್ನು ಮಿಶನ್‌ರಿಗಳು ಸ್ವಮತಃ ಪ್ರಸಾರಕ್ಕಾಗಿ ಈ ಪತ್ರಿಕೆಯನ್ನು ಬಳಸಬಹುದಿತ್ತು ಆದರೆ ‘ಬಾಸಿಲ್ ಮಿಶನ್’ ಸಂಸ್ಥೆಯು ಹಾಗೆ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ ಆದ್ದರಿಂದ ಇದು ಜ್ಯಾತ್ಯಾತೀತ (ಖಇಅಗಖಂಖಿ)ಎನ್ನಬಹುದಾದ ಮತ್ತು ಎಲ್ಲ ವರ್ಗದ ಕನ್ನಡಿಗರನ್ನು ಉದ್ದೇಶಿಸಿದ ಪತ್ರಿಕೆಯಾಗಿ ಇದು ನಿಲ್ಲುತ್ತದೆ.1844 ರಲ್ಲಿ ಮಂಗಳೂರದಿಂದ ಬಳ್ಳಾರಿಗೆ ಸ್ಥಳಾಂತರವಾಗಿ ಮುಂದೆ ಈ ಪತ್ರಿಕೆಯು ಕನ್ನಡ ಸಮಾಚಾರ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಪ್ರಕಟವಾಗತೊಡಗಿತು. ಕ್ರಿ.ಶ.1851ರಲ್ಲಿ ಈ ಸಂಸ್ಥೆಯು ಬಿಡಿ ಮೊಳೆಗಳಿಂದ ಮುದ್ರಣವನ್ನು ಕೈಗೊಂಡಿತು. ಮುಂದೆ ‘ಪ್ಲೆಬ್‌ಸ್ಟ್’ ದೊಡ್ಡ ಮುದ್ರಾಯಂತ್ರದೊಡನೆ ಮಂಗಳೂರಿಗೆ ಬಂದ ನಂತರ ದಿನಮಾನಗಳಲ್ಲಿ ಮುದ್ರಣಾ ಕಾರ್ಯವು ಭರದಿಂದ ಬೆಳೆಯಿತು. 1853ರ ಮೊಳೆಗೆ ಕಿಟಲ್ ಅವರು ಮಂಗಳೂರಿಗೆ ಬಂದರು. ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆ, ಸಾಹಿತ್ಯ, ವ್ಯಾಕರಣ, ಛಂದಸ್ಸು ನಿಘಂಟು ಮೊದಲಾದ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ತಮ್ಮನ್ನು ಆಲವಾಗಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡ ಕಿಟಲ್‌ರು ಶಬ್ದಮಣಿ ದರ್ಪಣ, ನಾಗವರ್ಮನ ಛಂದೋಂಬುಧಿಯನ್ನು ನಾಗವರ್ಮನ ‘ಕನ್ನಡ ಛಂದಸ್ಸು’ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಸಂಪಾದಿಸಿ 1874ರಲ್ಲಿ ಬಾಸಿಲ್ ಮಿಶನ್ ನಿಂದ ಪ್ರಕಟಿಸಿದರು. ಕನ್ನಡ ಗ್ರಂಥ ನಿರ್ಮಿತಿಯಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿವಹಿಸಿದ 19ನೇ ಶತಮಾನದ ಮಿಶನ್‌ರಿಗಳಲ್ಲಿ ‘ಶ್ವಿಗ್ಲರ್’ ನದೇ ಕೊನೆಯ ದೊಡ್ಡ ಹೆಸರು.

ಮುದ್ರಣದ ಯಾವ ಅಂಶವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡರೂ ಬಾಸಿಲ್ ಮಿಶನ್ನಿನವರ ಕಾರ್ಯವು ಮಹೋನ್ನತವಾಗಿದೆ. ಹತ್ತೊಂಬತ್ತನೇ ಶತಮಾನದ ಉತ್ತರಾರ್ಧದಲ್ಲಿ ಅದು ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಬಹುದೊಡ್ಡ ಪ್ರಕಟನಾ ಸಂಸ್ಥೆಯಾಗಿತ್ತು ಕನ್ನಡ, ತಮಿಳು, ಮಲೆಯಾಳಿ, ದೇವನಾಗರಿ, ರೋಮನ್, ಜರ್ಮನ್ ಈ ಎಲ್ಲಾ ಭಾಷೆಗಳ ಲಿಪಿಗಳ ಮುದ್ರಣವು ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದವು. ಅಚ್ಚಾದ ಪುಸ್ತಕಗಳ ಹೊರನೋಟದ ಚೆಲುವು ಅನುಪಮವಾದುದು. ‘The Basel Mission Press at Mangalore whose canerese printing is unequalled for beauty by any other press in India’ ಎಂಬ ಅಖಿಲ ಭಾರತ ಮನ್ನಣೆಯನ್ನು ಅಂದಿನ ಮದ್ರಾಸ ಸರ್ಕಾರವು ಸಲ್ಲಿಸಿದುದು ಯಥಾರ್ಥವಾದದ್ದೇ- ಮುಂಬಯಿ ಮತ್ತು ಮದ್ರಾ ಸರ್ಕಾರಗಳು ತಮ್ಮ ಪ್ರಕಟಣಾ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಈ ಮುದ್ರಣಾಲಯಕ್ಕೆ ಯತೋಚ್ಛವಾಗಿ ಕಳುಹಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ಅರ್ಧ ಶತಮಾನದವರೆಗೆ ಇದ್ದ ಏಕೈಕ ಮುದ್ರಣ ಸಂಸ್ಥೆಯೆಂದರೆ ಅದು ಬಾಸಿಲ್ ಮಿಶನ್ ಇಲ್ಲಿ ಪಠ್ಯ ಪುಸ್ತಕಗಳು ಮೊದಲಿಗೆ ಪ್ರಕಟವಾದವು.

ನಂತರ ಕರಪತ್ರ, ಪಂಚಾಂಗ, ರೆಲೈ ವೇಳಾ ಪತ್ರಿಕೆ, ಕೋಷ್ಟಕ ಅಚ್ಚಾಗಿದ್ದು ಮೊದಲು ಇಲ್ಲಿಂದಲೇ 'ಬರ್ನೆಲನ್' ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತ ಲಿಪಿಶಾಸ್ತ್ರದಂಥ ಸಂಶೋಧನಾ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಕೊಂಕಣಿ ಭಾಷಾ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಮುದ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಬಾಸಿಲ್ ಮಿಶನ್‌ನವರ ವಿಶೇಷವೆಂದರೆ ಪಡಿಯಚ್ಚುಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸಿ ಬಣ್ಣದಿಂದ ಮುದ್ರಿಸುವುದು. ಭಾರತ ನಕಾಶದ 3800 ಪ್ರತಿಗಳನ್ನು ಬಣ್ಣದಿಂದ ಮುದ್ರಿಸಿದ್ದನ್ನು ಕ್ರಿ.ಶ 1859ರ ಮಿಶನ್ನಿನ ವಾರ್ಷಿಕ ವರದಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಲಾಗಿದೆ. 17*12 ಇಂಚು ಉದ್ದಗಲವಿರುವ ಈ ನಕಾಶವು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಹೊರಬಂದ ನಕಾಶಗಳಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿದೆ.

ಕ್ರಿ.ಶ.1865ರಲ್ಲಿ ವೆಸ್ಲಿಯನ್ನರು ಸಮಗ್ರ ಬೈಬಲನ್ನು ಹೊರ ತಂದಿರಷ್ಟೆ ಹತ್ತು ವರ್ಷಗಳಾದ ಮೇಲೆ ಬಾಸಿಲ್ ಮಿಶನ್ನಿನವರು ಇದಕ್ಕಿಂತ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಚಿಕ್ಕ ಗಾತ್ರದ ಮೊಳೆಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸಿ ಬೈಬಲಿನ ಮಾರಾಟವು ಹೆಚ್ಚಳವಾಯಿತು ಹಾಗೆಯೇ ಕಿಟಲ್ ಕೋಶಕ್ಕೆ ಬೇಕಾಗಿದ್ದ ವಿವಿಧ ಬಗೆಯ ಮೊಳೆಗಳನ್ನು ಇದೇ ರೀತಿ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಯಿತು. ಬಾಸಿಲ್ ಮಿಶನ್ನಿನವರು ಮಾಡಿದ ಇನ್ನೊಂದು ಮಹತ್ ಕಾರ್ಯವೆಂದರೆ ಕನ್ನಡ ಲಿಪಿ ಸುಧಾರಣೆ ಈ=ಇ, ಕೂ=ಕು ಅಕ್ಕ=ಅಕ್ಕ ಸೂರ್ಯ=ಸುರ್ಯ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ=ಸ್ವಾತಂತ್ಯ ಇತ್ಯಾದಿಯಾಗಿ ಬಳಸಿದರು. ಒತ್ತಕ್ಷರಗಳನ್ನು ಕೆಳಗೆ ಬರೆಯದೆ ಒಂದೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಬರೆಯುವುದು ಎದ್ದು ತೋರುವ ಸುಧಾರಣೆಯಾಗಿದ್ದಿತು. ಕ್ರಿ.ಶ.1857ರಲ್ಲಿ ಮೊಗ್ಲಿಂಗ್ ಸಂಪಾದಿಸಿದ 'ರಾಜೇಂದರ ನಾಮೆ' ಯಲ್ಲಿ ಮೊದಲು ಈ ಬದಲಾವಣೆಯನ್ನು ತರಲಾಯಿತು. ಮೊಗ್ಲಿಂಗ್ ಅವರು ಈ ಪ್ರಯೋಗವನ್ನು ಮೂಬಗೆಯ ಪ್ರಯೋಜನವೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.

೧. ಒತ್ತಕ್ಷರಗಳ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಮೊಳೆಗಳನ್ನು ಬಿಡುವುದರಿಂದ ಮೊಳೆಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಕಡಿಮೆಯಾಗುವುದು.

೨. ಮೊಳೆ ಜೋಡಿಸುವ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ವೇಳೆಯ ಉಳಿತಾಯ ವಾಗುವುದು.

೩. ಒತ್ತಕ್ಷರಗಳಿಗಾಗಿ ಎರಡು ಸಾಲುಗಳ ನಡುವೆ ಹಚ್ಚು ಜಾಗ ತಪ್ಪಿ ಒಂದೇ ಪಂಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಬರೆಯುವುದರಿಂದ ಕಾಗದದ ಉಳಿತಾಯ ಆಗುವುದು.

ಆದರೆ ಎರಡು ಮೂರು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಜನರು ಈ ಲಿಪಿ ಸುಧಾರಣೆಯನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸದಿದ್ದಾಗ ಅದನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಬಿಡಲಾಯಿತು.

ಕೊಡಿಯಾಲ ಬೈಲ್ ಪ್ರೆಸ್ :

ಮಂಗಳೂರಲ್ಲಿಯ ಇನ್ನೊಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಕ್ರೈಸ್ತ ಮುದ್ರಣಾಲಯವೆಂದರೆ. 'ಕೊಡಿಯಾಲ ಬೈಲ್ ಪ್ರೆಸ್' ಇದು ರೋಮನ್ ಕಥೋಲಿಕ್‌ರಿಗೆ ಸೇರಿದುದು. ಬಾಸಿಲ್ ಮಿಶನ್ನಿನ (ಪ್ರೊಟೆಸ್ಟಂಟ್) ಅನುಯಾಯಿಗಳ ಮಾತೃಭಾಷೆ ತುಳು/ಕನ್ನಡವಾಗಿದ್ದರೆ ಇವರು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕೊಂಕಣಿ ಈ ಪಂಥದ ಸೊಸೈಟಿ ಆಫ್ ಜೀಸಸ್ ಸಂಘದವರು ಮಂಗಳೂರಲ್ಲಿ ಕ್ರಿ.ಶ.1878ರಲ್ಲಿ ಬಿಡಾರ ಹೂಡಿದಾಗ ಅವರಿಗೆ

ತಮ್ಮ ಪ್ರವಚನ ಪುಸ್ತಕ ಪಠ್ಯಗಳಿಗಾಗಿ ಮುದ್ರಾಯಂತ್ರದ ಅಗತ್ಯ ಬಿದ್ದಿತು. ಸ್ಥಳಿಕವಾದ ಬಾಸೆಲ್ ಮಿಷನ್ ಪ್ರೆಸ್ಸಿನ ದರಗಳು ಇವರಿಗೆ ಹೆಚ್ಚೆಂದು ಕಂಡುಬಂದುವಲ್ಲದೆ ಕೆಲವೊಂದು ಕೆಥೊಲಿಕ್ ಮತೀಯ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಮುದ್ರಿಸಲು ಬಾಸೆಲ್‌ದವರು ನಿರಾಕರಿಸಿದರೆಂದೂ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಅವರು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಮುದ್ರಣಾಲಯವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲು ಉದ್ಯುಕ್ತರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಕ್ರಿ.ಶ.1882 ರಂದು ಪ್ಯಾರಿಸ್‌ನಿಂದ ಒಂದು ಕೈಯಚ್ಚಿನ ಯಂತ್ರವನ್ನೂ ರೊಮನ್ ಲಿಪಿಗಳನ್ನೂ ತರಿಸಿದರು. ಮರುವರ್ಷ ಬೆಂಗಳೂರಿನಿಂದ ಕನ್ನಡದ ಮೊಳೆಗಳನ್ನು ತರಿಸಿದರು. ಮಂಗಳೂರಿನ ಅಲೋಯ್ ಸಿಯಸ್ ಕಾಲೇಜಿನ ಮುನ್ನಿನ ಕಟ್ಟಡದಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ಜನ ಕೆಲಸಗಾರರೊಂದಿಗೆ ಮುದ್ರಣ ಕಾರ್ಯವು ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ಇದರ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಕರಾಗಿ ಬಹಳ ಪರಿಶ್ರಮಿಸಿದವರು ದೊನೆದಾ ಮತ್ತು ಸೋರ್ನ್ ಇವರು ಈ ಅಚ್ಚುಕೂಟವನ್ನು ಬಹಳ ಶಿಸ್ತಿನಿಂದ ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟಾಗಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೊಳಿಸಿದರು. ಮುಂಬಯಿ ಸರ್ಕಾರದ ಕೆಲವು ಪುಸ್ತಕಗಳೂ, ಮದ್ರಾಸ ಪ್ರಾಂತದ ಕೋರ್ಟ್ ಕಚೇರಿಯ ಕಾಗದ ಪತ್ರಗಳೂ ಈ ಪ್ರೆಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಅಚ್ಚಾದವು. 'ಕೊಡಿಯಾಲಬೈಲ' ಮುದ್ರಣಾಲಯದ ಒಂದು ಪ್ರಾಶಸ್ತ್ಯವೆಂದರೆ ತಮ್ಮ ಕೊಂಕಣಿ ಭಾಷೆಯ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಕನ್ನಡ ಲಿಪಿಯಲ್ಲಿ ಮುದ್ರಿಸತೊಡಗಿದುದು. ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಈ ಲಿಪಿಗಳನ್ನು ಮೊದಲಿಗೆ ರೂಡಿಸಿದವರು ಇವರೇ ಇದ್ದಿರಬೇಕು.

ಲಿಪಿಸೌಷ್ಟವದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಇಲ್ಲಿಯ ಮೊಳೆಗಳು ಬಾಸೆಲ್ ಮಿಷನ್ನಿಗೆ ಸರಿಮಿಗಿಲೆನಿಸಿವೆ. ಕ್ರಿ.ಶ.1890ರ ಸುಮಾರಿಗೆ ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಮೊಳೆ ತಯಾರಿಕೆಯ ವಿಭಾಗವನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿದಾಗ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ಅಕ್ಷರ ಶಿಲ್ಪಿಯೆನಿಸಿದ್ದ 'ಅತ್ತಾವರ ಅನಂತಾಚಾರಿ'ಯು ಕೆಲವು ವರ್ಷ ಕೆಲಸಮಾಡಿ ವಿವಿಧ ಗಾತ್ರಗಳ ಹಾಗೂ ಮೇಲ್ಮಟ್ಟದ ಮೊಳೆಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಕೊಟ್ಟನಲ್ಲದೆ ಇತರರನ್ನು ಈ ವಿದ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ತರಬೇತಿಗೊಳಿಸಿದನು. ನಂತರ ಇವನು ಮುಂಬೈಗೆ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿಯ ನಿರ್ಣಯಸಾಗರ ಪ್ರೆಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಮೊಳೆಗಳನ್ನು, ಗುಜರಾತದಲ್ಲಿ ದೇವನಾಗರೀ ಲಿಪಿಯ ಮೊಳೆಗಳನ್ನು ವಿವಿಧ ಗಾತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದನು. ಮುಂದೆ 'ಅನಂತ ಶೇಡೆಡ್' ಎಂಬ ಹೆಸರೆ ಪ್ರಚಲಿತವಾಯಿತು. ಅನಂತಾಚಾರಿ ಹಾಗೂ ಮಿಷನರಿ ಮುದ್ರಣಾಲಯ ಇವೆರಡರಿಂದಾಗಿ ಮಂಗಳೂರ ಮುದ್ರಣ ಕಾರ್ಯ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿಯೇ ಮಹತ್ತರವಾದ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಹೊಂದುವಂತಾಯಿತು.

ಉಪಸಂಹಾರ :

ಮುದ್ರಣ ಪ್ರಸರಣದಲ್ಲಿ ಮಂಗಳೂರಿನ ಬಾಸೆಲ್ ಮಿಷನ್ ಸಂಸ್ಥೆಯು ಅವತ್ತಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ವರ್ಣರಂಜಿತವಾದ ಹಾಗೂ ಬಹಳ ಶಿಸ್ತಿನ ಮುದ್ರಣ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿರುವುದು ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಮುಂಬಯಿ, ಮದ್ರಾಸ, ಬೆಂಗಳೂರ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಮುದ್ರಣಾಲಯಗಳೂ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದರೂ ಆ ಪ್ರಾಂತದ ಹಲವಾರು ಪುಸ್ತಕಗಳೂ ಮಂಗಳೂರಿನ ಈ ಬಾಸೆಲ್ ಮಿಷನ್

ಸಂಸ್ಥೆಯ ಮುದ್ರಣಾಲಯದಲ್ಲಿಯೇ ಮುದ್ರಣವಾಗುತ್ತಿದ್ದವು. ಹೀಗಾಗಿ ನಾಡಿನ ಮುದ್ರಣಾಲಯಗಳಿಗೆ ಈ ಸಂಸ್ಥೆ ದೀಪಸ್ತಂಭದಂತಿತ್ತು. ನಾಡಿನ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಮುದ್ರಣಾಲಯಗಳಿಗೆ ಮಾದರಿಯಾಗಿ ಹಲವಾರು ಭಾಷೆಗಳ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿರುವುದು ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಜರಾಮರವೇ ಸರಿ. ಅದೆ ರೀತಿ 'ಕೊಡಿಯಾಲ ಬೈಲ್ ಪ್ರೆಸ್' ಸಹಿತ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಬೆಳೆಸಿತು. ನಂತರ ದಿನಮಾನಗಳಲ್ಲಿ ಮಿಶನರಿ ಮುದ್ರಣಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ದೇಶಿ ಮುದ್ರಣಾಲಯಗಳು ಬಹು ಬೇಗ ವಿಕಾಸಗೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ. ಕ್ರಿ.ಶ.1880ರ ದಶಕದಲ್ಲಿ ಉಡುಪಿಯಲ್ಲಿ 'ಹಿಂದೂ ಮುದ್ರಣಾಲಯವು ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು.

ಆಕರ ಗ್ರಂಥಗಳು:

1. ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಹಾವನೂರ- ಹೊಸಗನ್ನಡದ ಅರಣೋದಯ
2. ವೀರೇಶ ಬಡಿಗೇರ - ಪ್ರತಿ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ